

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

GOVOR PREDSEDNICE REPUBLIKE SLOVENIJE NATAŠE PIRC MUSAR NA OSREDNJI SLOVESNOSTI OB SVETOVNEM DNEVU ROMOV

Murska Sobota, Gledališče Park, 10. april 2026, ob 18.00

VELJA GOVORJENA BESEDA.

Spoštovani predsednik Sveta romske skupnosti Republike Slovenije in Zveze Romov Slovenije, Jožek Horvat Muc,

spoštovani prvi predsednik, Milan Kučan

cenjeni gostje in gosti,

gospe in gospodje,

dober dan, lačhu dij.

»Vsi Romi se radujejo, ker praznujejo dan človeka – romski dan«, sem v prevodu Toneta Pavčka prebrala v lepi tradicionalni pesmi.

Z velikim veseljem vas danes pozdravljam ob svetovnem dnevu Romov, ko praznujemo zgodovino, kulturo in dostojanstvo skupnosti, ki je stoletja kljubovala izključevanju ter ohranila svojo identiteto in bogato kulturno dediščino. A zgodovina ni le spomin, je tudi ogledalo. Ko se danes pogledamo vanj, moramo priznati, da se romska skupnost kljub preteklim in sedanjim dobrim praksam sodelovanja in vključevanja žal še vedno spoprijema s sovražnim govorom, antiromizmom, posegi v njeno avtonomijo in še vedno prepogosto živi na robu – v revščini, brez osnovne infrastrukture, dostopa do pitne vode, brez elektrike ali ustreznega bivališča – v razmerah, ki ne spadajo v 21. stoletje. To ni le politično vprašanje, to je predvsem civilizacijski izziv.

Vso svojo poklicno pot sem si prizadevala za krepitev spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter za odpravo vseh oblik diskriminacije ne glede na to, iz katere osebne okoliščine izhajajo. To ni le politična zaveza. To je moje temeljno človeško vodilo. Zato sem že v prvem letu svojega mandata v predsedniški palači gostila posvet s predstavniki romske skupnosti, obiskala romska naselja tako v jugovzhodni Sloveniji kot tudi Prekmurje in Puščo, ki je danes povezana, urejena in sodobna skupnost, kar je rezultat preišljene, dolgotrajne in vključujoče politike. V imenu Republike Slovenije sem se Romskemu društvu Romani Union Murska Sobota zahvalila z medaljo za zasluge za prispevek k izboljšanju položaja Romov in ureditvi posebnih pravic, medaljo za zasluge pa sem z veliko hvaležnostjo podelila tudi Veroniki Flisar, prvi vzgojiteljici v romskem vrtcu na Pušči. Prav v tem vrtcu so v šestdesetih letih prejšnjega stoletja romski otroci prvič začutili, da ne pripadajo le skupnosti, temveč tudi prihodnosti, ta vrtec je bil začetek zgodbe o Pušči, kakršna je danes. Vrtec Romano je, kot sem se lahko prepričala ob svojem obisku, tudi danes srce skupnosti. Tam dialog ni le beseda, temveč vsakdanja praksa. Pušča, kjer navdušuje nogometni klub in prvo romsko gasilsko društvo na svetu in kjer simbolno raste drevored sobivanja z lipami, ki smo jih zasadili vsi dosednji predsedniki države, je dokaz, da je mogoče, da se da, da prihodnost ni v izključevanju, temveč v sodelovanju vseh, tako Romov, ostalih prebivalcev, lokalne skupnosti in države.

Ob tem se spomnim literarne podobe iz romana *Sto let samote*, kjer pisatelj Gabriel García Márquez z likom Melquíadesa, Roma, ki v skupnost prinaša znanje, napredek in širino duha, sporoča globoko resnico, da družbo bogati raznolikost, ki temelji na spoštovanju in sodelovanju.

Rešitev namreč nikoli ni v ločevanju, temveč v vključevanju. Sobivanje ni samo soobstajanje. Pomeni sodelovanje, spoštovanje in soodločanje Romov tudi pri sprejemanju potrebnih sistemskih ukrepov, ki morajo biti preišljeni, sorazmerni, strokovno utemeljeni in sprejeti brez pritiskov zaradi posameznih dogodkov, predvsem pa morajo biti usmerjeni v izboljšanje bivanjskih razmer, zdravstvene oskrbe, izobraževanja in zaposlovanja. Na to sem opozarjala tudi pri sprejemanju t.i. Šutarjevega zakona. Vemo, da je Ustavno sodišče pred nedavnim začasno zadržalo izvrševanje v delu, ki se nanaša izvršbo denarne socialne pomoči. Rešitve morajo biti usmerjene v dejanske rezultate, kot so večja vključenost otrok v šole in boljši učni izidi, in ne le v normativne spremembe brez merljivih učinkov. Izobraževanje je most. Brez njega ostajamo vsak na svojem bregu. Podatki kažejo, da v jugovzhodni Sloveniji osnovno šolo konča le približno desetina romskih otrok. To ni le statistika, to so izgubljene možnosti generacij. Zato podpiram zgodnje vključevanje otrok v vrtece, učenje jezika in prisotnost romskih pomočnikov v šolah.

Zaposlitev in vključitev posameznika, da prispeva k razvoju skupnosti in lastnemu razvoju, krepi njegovo samopodobo in dostojanstvo. Projekti, kot so mentorstva romskih žensk in programi socialne aktivacije, kažejo pot naprej. V predsedniški palači sem sprejela na pogovor tudi romske ženske in moj večni poziv je namenjen tudi izboljšanju položaja žensk v romski skupnosti.

Vedno poudarjam, da razvoj in napredek romske skupnosti temeljita na prizadevanjih in angažiranosti vseh in vsakega posameznika te skupnosti. Zavedati se je treba, da o skupnih ali individualnih pravicah lahko govorimo takrat, kadar z enako odgovornostjo vsi člani družbe govorimo tudi o svojih dolžnostih eden do drugega kot do pravnega reda.

Spoštovane in spoštovani.

Še enkrat hvala vsem, ki se trudite za sodelovanje, ljubezen in sožitje. Po prireditvi si bom z velikim zanimanjem na novi lokaciji v središču mesta ogledala tudi Evropski muzej romske kulture in zgodovine, ki simbolno potrjuje, da romska zgodovina in kultura spadata v osrednji javni prostor kot pomembni in nepogrešljivi del skupne družbene identitete.

Vsak korak, ki ga naredimo za vključevanje ranljivih skupin, v podporo izobraževanju otrok, za priznanje in spoštovanje kulturne raznolikosti, je korak k močnejši, pravičnejši in bolj povezani družbi. S tem je naš cilj jasen: graditi mostove, odpirati vrata in krepiti dobro v vsakem posamezniku ter skupnosti kot celoti. Spoštujmo druge, da bomo spoštovani tudi sami.

Naredimo tako, kot v knjigi »Cigan, ampak najlepši« zapiše Kristian Novak: »Nekateri posamezniki imajo dobre odnose z Romi, ker jih poskušajo razumeti kot ljudi. To je tisto dobro, kar prebuja upanje v nas. Lahko bi skupaj ustanovili kakšno združenje in prekinili s prezirom in začeli spoštovati drug drugega in si medsebojno pomagati.«

Srečno.